

ANY III

NÚM. 118

BARCELONA 28 NOVEMBRE 1890



Kosh.

CRÓNICA



QUIN farrigo-farrago se 'm giraria aquesta setmana si tractés de inquibir en aquesta Crónica tot lo que ha succehit ab pochs días!. Lo ram dels assassinats está en boga y ha donat molt qué fer als jutjats dels districtes; la qüestió política es un bullit que ni 'l diable l' entén; á París, los sectaris nihilistas matan un general rús, qual nom acaba en *off*; los conservadors aceptan lo su-

fragi universal pero farán tot quant pügan per adulterarlo, (aixís ho ha dit en Canalejas); en Carlos VII (sic) ha passat lo día del seu santíssim patró ab tota felicitat, rebent felicitacions y donat gracias.

'S preparan las eleccions; los municipals, serenos y escombriayres están de mal humor pels ditxosos y acostumats compromisos de cad' any. Ha mort lo rey de Holanda, la terra dels formatjes. La qüestió Peral encare dóna que parlar, y ara resulta que... ¿qué resulta?;

Vos ho dich de bona fé
ab aixó del submarino
fa temps que no hi enténch ré.

Y vegin si 'n passan de cosas y quinas cronicassas podriam fer, si un per un tots los assumptos se citeassin ab los consequents comentaris; pero no tenim espay per tant y 'ns limitém á citar lo... que 'ns passa per la barretina, es dir, á nosaltres pel barret, porque de barretina no 'n portém més que en certs cassos.... verbigracia, vam durne quan alló dels estudiants y 'ls embargs del temps d' en Camatxo.

* *

Com que en tota regla hi ha escepció, devegadas una sogra (no s' esgarrifin), una sogra pot fer la nostra fortuna.

Quan menos, ha succehit un cas d' aquestos, un cas raro. Hi havia á Málaga un xicot, quinto d' aquest any, que havia tingut la sort de fletjar lo cor sensible d' una xicota malagüenya, y ella l' estimava ab deliri (casi com la Joana al germá Albert de *La Boja*, si be en aquesta xicota 's comprén més la furibunda estimació pel seu amant); la futura sogra del joven desitjava casar á la noya y com que 'l noy entrava en quinta era impossible. Tot d' un plegat, éll, que no déu ser cap tonto, va manifestar á la sogra en perspectiva, que no 's casaría ab ella (no ab la sogra ni ab la perspectiva; entenguis la *niña*) si tenia d' anarse'n á servir... resultant de tot aixó que la sogra-modelo, ab un desinterés pasmós, entregá al xicot los diners á fi de que 's librés de ser soldat y 's casés ab la noya.

Y en efecte, va *librarse* del servey y hasta del matrimoni y de la futura sogra, porque, embarcantse en un vapor fugí á Buenos Ayres á pendre 'ls *idem* deixant á la pobra y mal pagada dona que ni 'ls diables l' aconsolan de la pérdua de aquells diners.

Are, créch que si posavam la sogra á tret de futur gendre, el tros més grós sería lo dit xich del peu.

* *

Aquestos últims días recorria un bárri de la població de Moncada un subjecte que, finjintse delegat de certas autoritats eclesiásticas, recullía fondos de alguns, que encare la portan un xich més amunt del coll de la americana, á fi y efecte (lo fi, era molt sant, l' efecte va ser cómich) de fer una cantitat per edificar en aquell barri una petita iglesia y altres edificis per *exercicis religiosos ó ensenyansas* de utilitat.

Ja us dich jo que á fins del sigle XIX corran encare uns serenos ab uns ulls més vius que duas llúernegas que 's dedican á la cassa de descuydats... porque han de saber que 'l tal delegat era un *tarugo* de marca Descole, que un cop tingué algun quarto recullit, va tocar *soleta*, com vulgarment se diu.

Benaventurats los mansos que darían la camisa per edificar certs edificis y no socorrerían á un pobre esguerrat, com s' ha vist, 's veu y 's veurá.

* *

A Wasshington (E. U.) un fabricant de sucre acaba d' obtenir lo privilegi per fabricar sucre destinat á suplir lo marbre blanch en la construcció d' edificis y monuments, porque, segóns sembla, Mr. Spreckels, lo nom del fabricant, construirá de sucre una pasta mes forta y resistent que 'l marbre.

De moment, com á prova, tracta de construirse una casa de sucre-marbre....

¡Com lleparán las parets 'ls gossos!

Y hasta algú que no tindrà sucre en terrós, per pendre 'l café, deurá dirse:

—¿Sucre falta?.... ¡M' hi posaré un trós de paret de la casa de Spreckels!

* *

Los alemanys son lo diable; un día inventarán un aparato per.... dallonsas sense necessitat de fer cap moviment. Ara l' han pegada en amaestrar gossos fentlos investir ninots vestits ab l' uniforme francés per un cas de guerra Rés, batallóns canins, á las ordres d' algun Bismarck.

Aixó dú molta *qua*....

¡Com que 's tracta de gossos, es natural!

* *

A la junta del Cens no hi vá en Silvela ni en Cánovas tampóch; y 'ls qu' assisteixen á la junta, diuhen:
—¡Si no venen, milló!

DOCTOR GERONI.

CANTARS

Es tant lo que penso ab tú
y es tant lo que jo t' estimo,
que m' adormo á totas horas
sols pel gust de que 't somio.

Desde que 't conéch, nineta,
que la migranya no 'm deixa
de tants cops d' aixecá 'l cap
per mirar á ta finestra.

J. CAP.

DE LA FONT GROGA AL PARNÁS

VIATJE LITERARI, CRÍTICH, HUMORÍSTICH Y ANALÍTICH SENSE ORDRE NI COMPÁS.

CAPÍTUL QUINT

Somni, descripció del camí, viatjers y amichs meus, un tullít desesperat, escenas cómicas, ja camino més.

Desalentat y febrós,
entre *somnis* me trobava
caminant sense repós
per un camí pedregós,
tant llarch que may s' acabava.

La vejetació era trista,
gorchs y barranchs á tot dret,
sols veyá la humana vista,
y 'l cor menys positivista
fins fent sol, sentía fret.

Lo lloch molt transitat era
tot y sent mal lo camí,
si be alguns faltats d' espera
s' entornavan enderrera
temerosos de patí.

Un aixám de jovencells
com jó feyan igual vía
critiquejantse ells ab ells,
sense escoltar los consells
del *bon gust* que be 'ls volía.

Tots portavan las butxacas
plenas de papers escrits,
y en son trajo deu mil tacas,
las sevas figuras flacas
y 'ls rostres descolorits.

Apenas un pas donavan
sentían tanta alegría
qu' ells mateixos s' admiravan,
y ab los termes que gastavan
ni d' un mot se 'ls comprenía.

Devant d' aquets, caminant
á poch á poch, las llissóns
de los *clásichs* repassant
vareig veure uns quants minyóns,
seré al front y lo cor gran.

Entremitj d' ells vaig coneixa
alguns amichs de quins dech
dir, que Apolo no 'n tè queixa,
Camps, Millá, Barbany, Riusec,
y 'n *Llimoner* que no 'ls deixa.

Admirantlos lo meu cor,
¡bons amichs! vaig esclamar,
tingau fé, tingau valor,
caminéu sense parar
sols sofrint s' alcanza 'l llòr.

Ben segú que no 'm van veure
puig m' haguera saludat,
y á mes, d' ells me van distreure
uns que no volían deure
al *saber* la agilitat.

Ser sábis *innats* se creyan,
no estimavan l' *art* per rés,
salts com las granotas feyan
pero 'ls infelissos queyan
reculant cada cop mes.

Sempre que passava aixó
s' alsava una gran cridória
d' un cantó á l' altre cantó,
y al sentirse cridá: *xóóó!*
ho estimavan com á glória.

De gust m' haguera rigut,
á no trobarme eternit
mirant un ser desvalgut
arrastrantse com tullit
que las forsas ha perdut.

Cridava á tots:—«Feume pás,
»no vull que 'm mani ningú
»com si fos un soldat rás;
»¡me 'n vaig directe al *Parnás*
»que m' hi esperan de segú!

Y en vá lo trist s' esforsava,
en vá lo pobret glatía,
tant lo desitj l' enganyava,
qu' es creya que caminava
y ni un punt sols se movía.

—¿Qu' en tréus infelís? ¿qu' en treus?
vaig dirli, de cridar tant,
si no pots moure los peus?
Obrant aixis, ¿que no veus
que hasta 'ls nins se 'n burlarán?

Sent baldát, sigas discret,
no 't moguis may de ta casa,
no vulgas agafar set
¿no comprens que no s' ha fet
la mel per boca del *asa*?—

Al repich d' eixas vritats,
feu un salt qu' encare bota,
boy mostrantme 'ls punys tancats,
á no tindre 'ls peus baldats
á *còssas* me destarota.

¡Noy de Tona! ¡gamarús!
¡beneyt! ¡faltat de judici!,
me cridava fent mal ús
de la llengüa en son desfici,
y jo deya: ¡Amén Jesús!

Válgam que poguent mes qu' ellt
vaig adelantá alguns passos
tot y fent un capgirell,
ó sino ¡ay! pobres nassos
prou me 'ls enfonsa al clatèll.

JOSEPH M.^a CODOLosa.

(Seguirá lo Capítul.)

PE 'L SANT D' ELLA

SONET

S' acosta lo tèu sant, estrella mía:
y créu que 'm dóna aixó, molta quimera;
perque no veig en lloch, de cap manera,
un medi per sortirne com voldría.

Avuy fá un mes, sens' ni faltari un día,
que 't vaig prometer, jo, nena encisera,
perque estessis contenta, una siambra
que pe 'l teu sant te la regalaría.

Pero déch dirte avuy que fonda pena
molts días fá que lo méu cor enfrena;
puig tinch á sobre un incurable apuro;

Y es que, per més que nit y día ho probo,
ni un sol amich per ma desgrácia trobo
que 'm deixi per poguer comprarla, un duro.

S. FÁBREGAS CASANOVAS.

BIBLIOGRAFIA.—Durant la passada setinana hem rebut l' Almanach de *La Tramontana* que ademés de anar il·lustrat ab numerosos y xispejants grabats y ademés de son test escullit, está editat ab bon gust y adornat ab una bonica portada al cromo.

Son preu es sols d' un ral

També hem rebut l' Almanach de *La Comedia Humana* presentat ab la mateixa forma del periodich-tomet, si bé adicionanti més páginas.

Los grabats litográfichs ab que acostumava ser il·lustrat lo periodich, han sigut sustituhits per altres de tipografia, produhint un notable conjunt.

Son preu sumament económich, es de 30 céntims.

Per las condicions abans esmentadas, assegurém á abdós almanachs un bon éxit.

Las Maniobras militares en Calaf memorias de un primer tinent per Kal-aff, es lo titol de un tomo d' unas 130 páginas que minuciosament descriu las obras de defensa marxas y demés peripècias hagudas en lo poble dit ab motiu de la semi-batalla ocorreguda lo mes passat.

La forma amena en que está escrita, fá que ho recomaném á nostres lectors.

RESTAURANTS DE NIT



—Qué portarém?
—Dos cuberts de duro y la clau de la porta.

TIPOS



—No véu qu' es molt vell? y arel...
—Bé, ja li faré de pare.



—Dech está molt elegant
que tothom m' está mirant.

¡PER UN MOCADÓ!



UAN dich jó que las donas son de la pell del dimoni, las mevas rahóns convincentas tindrè per justificarho! ¡Sembla mentida del modo que se las pensan! Oh! y aixó tot fent posat de *santa* ignocència..... com si no haguessin tingut la *sort* de trencar may cap plat ni cap olla.

L' home que en lo transcurs de sa existència ha tractat moltíssim lo *sexo femenino*, acabarà de donarme la rahó, porque dit ab dugas paraulas, las donas son mes llargas de lo que semblan, sobretot en materia d' amor.

Fará uns quinze días que vá passarme un cas, per cert molt original, y que 'n obsequi als apreciables lectors de LA TOMASA 'ls n' hi faré deu céntims y porque estiguin al *tántu* de la qüestió, los hi contaré lo mes justét com á bons parroquians.

Eran las vuyt del vespre d' un dimars (que no plovia, ni molt menos) quan al passar pe 'l carré del Hospital vá cridar-me l' atenció la simpática figura de una modista molt hermosa, qu' ab la panera dessota 'l bras caminava ab pas alleugerat com si hagués donat cita al seu promés.

Al passar pe 'l meu costat vá donarme una mirada tant incitadora, que la ploma se resisteix descriure lo que realment vareig sentir en aquell moment de boja felicitat.

Lo resultat d' aixó vá ser que com jó soch molt *impresionable* y 'l mateix temps aymant de las *bellesas naturals*, (sobretot las *femeninas*), vareig decidir-me á parlarli, cosa que la vritat me feya molta *frenta*.

Pero ¡cá!—deya jó:—¡No hi há que espantarse! L' home cobart es digne de compasió; ab aixó, donchs, es precís que 'n fassi una de las mevas. Total lo que pot fer es dar-me una *carbassa* y com ab aquestas ja hi estich acostumat..... no 'm vindrá de nou.

Y disposát á ferli tot lo qu' ella hagués volgut, vareig dirli lo següent:

—Dispensi..... (suspensió general) senyoreta..... (*idem de lienzo*). Tal volta vosté 'm tatxará d' imprudent..... (ó indecent, que tot podria ser) pero..... si vol que li digui la vritat..... (¡las camas me fan figa!) vosté es la que m' ha robat..... (¡ay, pobre de mí!) lo cor al carré del Hospital y creyént de qu' es una llástima (¡jó si que 'n faig de llástima!) y una moléstia 'l portá aquesta panera..... (¡es peix al covel!) si vosté no hi té inconvenient y vol ferme..... (ja no sé lo que 'm pesco) lo senyalat obsequi de donármela, estich disposat..... (á fer de camálich) á portarli fins á la porta de casa seva.

Apesar de caminá carrers y carreróns y parlarli á cau d' orella y de tirarli mils requiebros, no vaig poguer arrencá ni tant sols una paraula d' aquells llábis de coral. May en ma vida havia vist una dona tan avara per las paraulas. ¡Semblava mentida! Jo en aquell moment era tant lo desitj que tenia per sentir-li la veu qu' ab molt gust li haguera pagat de cada quinze paraulas una pesseta. ¡Ni mes ni menos! ¡estil de telegrama!.....

Mes quan ja feya 'l propósit de deixar-la, no sé lo que vá succehir qu' ella fent la distreta vá deixarse

caure á terra un mocadó blanch; tal volta hauria canbiat de pensament per entrar aixís en mes fondas relacions.

Jo la vritat, vaig cullirlo, quan á mes del mocadó vaig veure també un papé escrit que deya lo següent:

“Estimat Espolsassachs: Es precís que 'l rebre aquesta carta vinguis á *consolar-me* en proba del nostre “inextinguible amor, porque es tanta la desconfiansa “que tinch de tú, que desde el día que te 'n vas anar “á las maniobras de Calaf, de tanta tristesa no “menjo, ni dormo, ni cuso. Reb lo cor de la tèva esti- “mada, *Rosalía*.”

¡Mosca!—vaig exclamar.—¡Nada menos que te relacions ab un *caloyo*!..... ¡Recristo! ¡Jo que hi anava ab lo cor á la má!..... ¡Ab una mica mes feya un pá com unas hóstias!..... ¡Allá hont menos se pensa..... salta un soldat!..... Déixam entregarli 'l mocadó y aquesta carta, no fos cas que m' hi atrapés lo seu *melitar* que segons veig perteneix al regiment de Almansa, porque podria ser molt fácil que 'm donés algun *estofat* á cops de sabre y 'm deixés completament impossibilitat de fer cap mes *conquista*.

Jo prou la cridava, mes al veure que feya *oidos de mercader* y creyént qu' era un desayre vaig posarme al seu devánt entregantli 'l mocadó y la carta, quan al moment de veure aquesta, va quedar tota avergonyida.

Y al dirli jó que li havia caygut junt ab lo mocadó, vaig veure realment de que si no 'm tornava may contesta era causa de que la pobra era sorda-muda, no deixant de ferme signos que lo qu' es jo no sabia si 'm donava las gracias ó 'm feya l' amor. ¡Per mí era igual; com si 'm parlés de la Xina, porque no hi entenía pilota!

¿Que 'ls hi sembla lo del mocadó?... ¿No es veritat que volia pescarme ab aquest pretext? Ab aixó no hi ha cap dupte. Lo que trobo mes estrany es que tenint un promés soldat en el regiment de Al...mansa busqués un altre *manso*..... per tenirne dos.

Y mentres me dirigia cap á casa desenganyat de la conquista, vaig recordarme de qu' eram dimars, y vareig pensar ab lo ditxo aquell que diu: *En martes, no te cases ni te embarques*, encare que, apesar de totas sas manyas li varen surtí al revés.

¡Perque lo qu' es per mí, vá quedarse á la lluna de Valencia!.....

J. CASANOVA V.

¡TOT ES IGUAL!

Un porter molt trapassé que per tot son nás ficava, y tot los días tirava inmundicias al carré; vá rebre unas papeletas ordenantli ab modo clar que tenia de pagar de multa «cinco pesetas.» Ab plors, lo perdó clamant insistia lo culpable; la lley vá sé inexorable volent lo pago al instant. Y mirant l' ordre precisa deya 'l pobre ab rábia oculta: —En lloch d' aixecarm' la multa m' han aixecat la camisa.

J. IGLESIAS GUIZARD

ROBERT KOCH



CONTINUEM avuy en la nostra popular galería, lo retrato del célebre metje alemany Robert Koch.

Vá naxer dit sabi metje en Clausthal lo día 11 de Desembre de 1843 en qual punt vá fer sos primers estudis; de 1862 á 1866 vá estudiar medicina en Göttingue, anant á instalarse á Posen despres de rebre lo diploma de doctor.

Al cap d' uns quants anys es nombrat catedrático y comensa los seus treballs sobre la etiología de la tuberculosis, de la que 'n descubreix lo *bacillus*; lo cólera, l' estudia, y fixa d' un modo positiu á la ciencia sobre aquest punt, es á dir, demostra que lo cólera, igual que la tísia, es ocasionat per un *bacillus*. Aquestos treballs li donan popularitat, tant, que en 1883 es enviat per lo govern en comissió á la India per estudiar la primera d' aquestas malalties.

L' éxit mes gran va coronar los esforços del sabi metje, deixant fora de tot dupte, que lo cólera es causat per lo *Koma-bacillus*, nom que li vá donar lo mateix Koch á causa de la seva forma en *virgula*.

L' Estat va pagarli son talent fentli una donació de 100.000 franchs.

Hasta la actualitat se sabia, gracias á n' éll, que la tuberculosis era ocasionada per micróbis los quals formantse en los pulmóns, ocasionan los accidents y la successió dels fenómenos de la tísia. Ara, en quant al tractament 's reduhía á específichs mes ó menos calmants, á medicaments ab pretensions d' específichs d' importáncia, tal com encara ho receptan tots los metjes, á pesar de tot lo qual los malalts moren á un plasso mes ó menos llarch.

¿Sucehirá lo mateix d' aquí en devant? No, á creuer las afirmacions dels metjes qu' están en contacte del descubridor, sobre de qui te la vista fixa tot lo món científich y profá.

Després d' haver fet lo doctor Koch váris experiments en animals, vá tenir lloch, lo 4 d' agost últim lo Congrés de metjes á Berlín, als quals vá notificá lo descubrimient que tant ha ocupat la atenció general; anyadint que fins aquella época no havia probat lo seu descubrimient en cap persona, pero que dats los resultats obtinguts en varis animals, estava en la confiança d' obtenirlos de la mateixa manera en la economía general.

En aquella época, á pesar de las afirmacions d' alguns periódichs, no havia fet Mr. Koch cap experiment fora dels animals.

De manera que fins bastant després no vá abordar las experiencias sobre l' home, pero segur já, per los resultats victoriosos obtinguts en las probas sobre los irracionals.

No está llunyá 'l día en que, generalisant los medicaments del descubridor qu' ha retxassat noblement quantas proposicions pecuniarias li han fet, siga un axioma la cura d' una malaltia que durant sigles y sigles ha burlat los esforços de la ciencia donant un contingent de mortaldat tan enorme qu' es impossible calcular la seva importáncia.

Lo doctor Koch, demostra també que totas las malalties son causadas por micróbis, y que la ciencia está en camí, no de defensarse d' ells ab pócimas, las mes de las vegadas de efectes negatius, sino atacantlos en los punts de la economía en hont fan los estragos que *diezman* á la humanitat.

PEPET DEL HORT.

ENDRESSA

Portador de ma esperansa
de ma aymia vola al niu;
dú en las alas l' anyoransa,
los sospirs d' un cor captiu.

¡Ay! ¿Per qué sempre en foscuría
nostra patria ha de florir?
¿Per qué d' ángels la cantúria
nostras valls no han de sentir?

Un ja 'n tens, ma ben volguda
ylla d' or, dintre 'l Palau;
presoner está en la Zuda,
mes del Cel ja 'n té la clau.

Si jamay la rebel·líia
hi deixés sa veu ohir,
al vell Xech defensaría
com un lleó fins á morir.

De Kherim també á la vora
lluytaría ab los creuhats,
y per tú, ma encisadora,
fins ab ángels devallats.

Mes ma patria 'm dona pena
vehentla esclava del error.
¡Si 's trencava sa cadena
sens ferir ton tendre cor!

D. CALVÉT.

La roja barretina

Ma naixensa es ignorada,
tothom diu que no la sab;
mes qué 'm fa, si visch ditxosa
en lo poble catalá.

Avesada ab ell á viurer
y ell ab mi á viure' avesat,
me té ja per filla seva
y m' estima com á tal.

Lo progrés, que tot ho muda,
me n' ha entret de la ciutat;
pro ab orgull encare 'm servan
mariners y gent del camp.

Als braus fills d' aqueixa terra
jo de glória he coronat
y 'ls he vist á l' ombra meva
tot arréu obrintse pas.

Com senyera venturosa
passejí per tots los mars,
y he anat sempre las victórias
l' una ab l' altra esgrahonant.

Jo vensí dintre de Atenas,
vaig Mallorca conquistar,
y del Bruch m' alsí en las rocas
y en los murs dels africans.

Ab las bellas quatre barras
vivim sempre agermanats
y un mateix ayre 'ns oreja
y tenim color igual.

De garbí en los caps posada
tapo fronts pel sol colrats;
fronts de gent farrenya y noble
que de cor ama 'l treball.

¡Llamp del cell! á Catalunya
tothom sab que m' hi so criat;
y si be no sé hont vaig naixer,
ahont jo mória, aquí será.

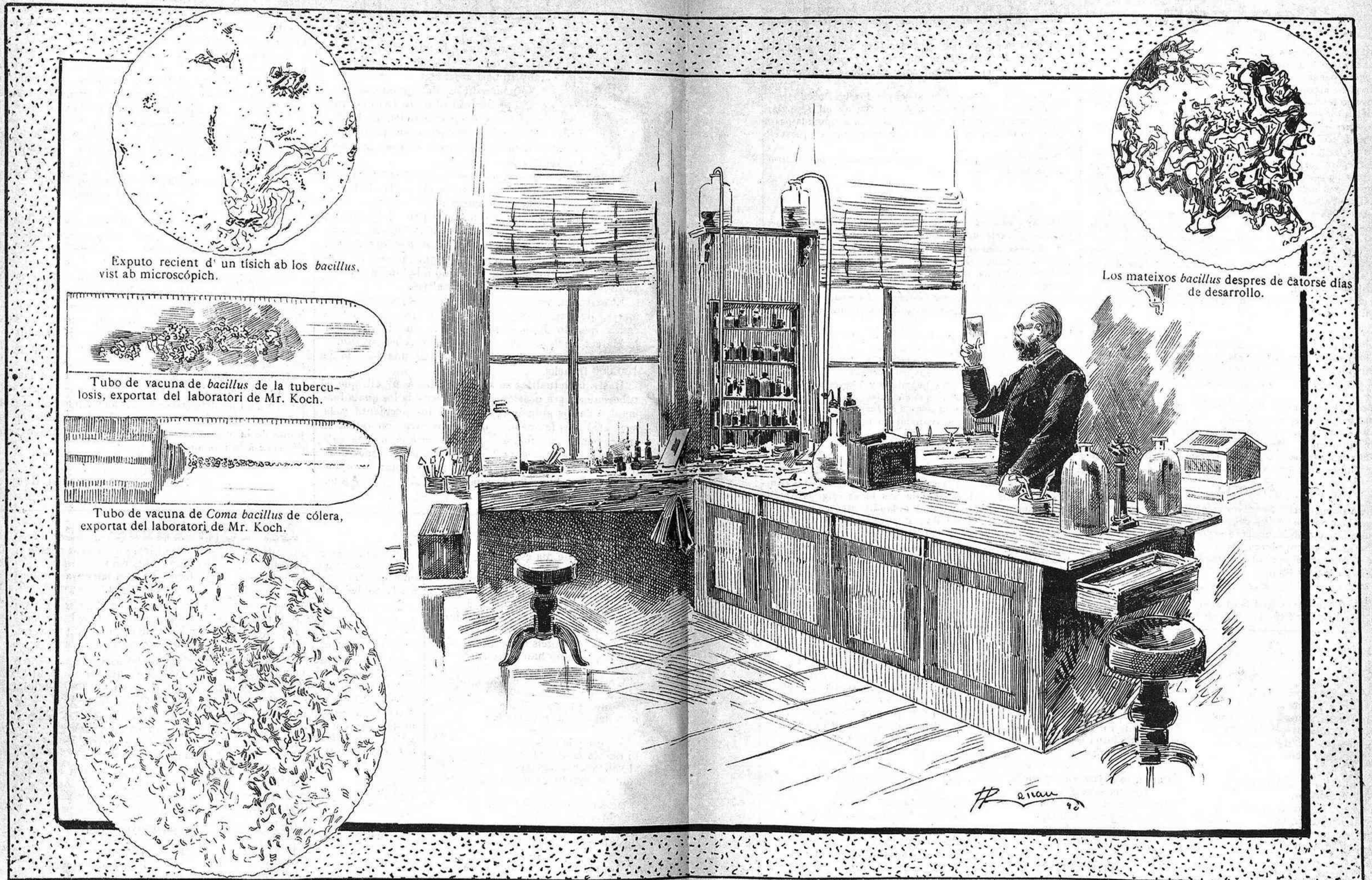
En sas festas alegroyas
mon color, ¡que bè hi escau!
¡quin goig faig en llurs romiatges
y en sas firas y mercats!

Jo vull ser d' aqueixa rassa
dels valents almogavárs;
vull tenir per pátria meva
la del poble catalá.

Y si ahí vaig ser senyera
de triomf, en sos combats,
ho seré de amor y ditxa
en sos jorns de santa pau.

Catalunya, terra amada,
lloch per mi tan venerat;
á la roja barretina
vulla Deu no oblidés may!

FRANCESCH MARULL.



Exputo recient d' un tísich ab los bacillus, vist ab microscòpich.

Los mateixos bacillus despres de càtorse días de desarrollo.

Tubo de vacuna de bacillus de la tuberculosis, exportat del laborator de Mr. Koch.

Tubo de vacuna de Coma bacillus de cólera, exportat del laborator de Mr. Koch.

Cultiu pur de bacillus tuberculosos vistos ab microscòpich.

LO DR. KOCH EN SON LABORATORI

Teatros

ROMEA

Gratament sorpresos quedarem divendres passat al veurer al senyor Borrás interpretar la escena última de *La fena de mort*, per la vritat y terrorífica mort que hi feu. La concurrència altament impresionada li tributá una verdadera ovació fentlo sortir un sens fi de vegadas en companyia del autor senyor Soler (Pitarra).

En *Lo mestre de minyons* los senyors Soler y Capdevila feren las delicias del públich.

De mala raza, un dels dramas més convencionals del senyor Echegaray, desempenyat diumenje passat per la secció castellana, es sens dupte la obra que ha tingut un desempenyo més acabat habentse aplaudit á tots los actors y especialment al senyor Riutort.

Dimars debía estrenarse *Lo barato es car* joguina en un acte y per causas ajenas á la voluntat de la Empresa s'aplassá. Poca activitat demostren los directores de la secció cómica catalana en presentar novetats, puig apesar de tenirne moltes en cartera, apelan á las gastadas y explotadas per altrás empresas y teatros.

Lo dilluns pròxim anuncia la senyora Clemente (P) lo seu benefici ab *Don Alvaro ó la fuerza del sino*.

No hi faltará concurrència.

NOVEDATS

Aquest afortunat colisseu á pesar de sa grandiositat va posar lo quadro lo diumenje á la tarde ab lo drama *La Boja*, y á la nit *Los dos Sargentos franceses* van proporcionar un plé que durant lo primer acte ja no s' despatxavan entradas.

La pessa *A la Prevenció* va fer trencar de riurer com en totas sas passadas representacions.

Avuy dijous, s torna á posar en escena al igual que 'n lo pròxim diumenje.

Segueixen los ensàjos de la nova comedia en 3 actes del senyor Gumá: *Ni la teva ni la meva*.

TÍVOLI

No hem tingut ocasió de veurer en aquest teatro la coneguda sarzuela *Sueños de Oro* pero sabém de bona tinta que ha sigut molt aplaudida per la interpretació y propietat escénica ab que ha sigut presentada.

Pera últims de la present setmana s' anuncia la reproducció de *El chaleco blanco*.

CATALUNYA

Lo regular éxit qu' alcansá la sarzuela *Las grandes potencias* se deu al senyor Palmada qui ab sa bona vis-cómica

procurá dar molt relleu á son paper, caracterisantse ab molta sombra. També obtingué aplausos la senyora Folgado.

La obra se presentá ab verdader luxu sent de molt gust los trajos que portan las primeras parts femenils.

Sembla que ha deixat de formar part de la companyia lo senyor Castilla.

La Empresa ha contractat al senyor Joseph Bosch.

Molt nos congratula tal ajust, ja que ab ell resucitará aquella activitat que tant maravillá en la temporada passada á la nombrosa concurrència que frequentava aquest elegant teatro.

Pera dimecres estava anunciat *Un pretexto* y pera últims de setmana *El chaleco blanco*.

CALVO VICO

Dissapte se doná una funció á benefici del reputat poeta (segons los cartells) D. Joseph de Usera.

L' escassa concurrència semblava fe *pendant* ab la reputació del beneficiat.

De lo programa anunciat se quedá á deurer la part de concert. Un altre *pendant*.

Diumenje se representá *Los perros del monte de San Bernardo* habenthi obtingut aplausos las primeras parts de la companyia.

Pera dissapte lo senyor Cuevas anuncia lo seu benefici ab lo drama del senyor Echegaray *La peste de Otranto* y la sarzuela *Niña Pancha* que en obsequi al beneficiat desempenyará la reputada tiple senyora Romero.

Las justas simpatías del beneficiat y lo escullit del programa, fan preveure una bona entrada.

També s' anuncia *D. Alvaro ó la fuerza del sino* drama que segons noticias lo senyor Cuevas hi está á bona altura.

EDEN-CONCERT

Bon acert ha tingut lo senyor Galofre ab l' ajust del prestidigitador espanyol D. Antón Vergara, ja que per la llimpiesa y faeilitat ab que executa sos jochs (alguns d' élls enteraments nous) se veu molt aplaudit totas las nits.

Pera primers de Desembre s' anuncia lo debut d' una nova *troupe française* ab atraccions de primer ordre, interin se prepara *Le musee vivant* gran exhibició de quadros plástichs y alegórichs.

UN CÒMICH RETIRAT.

CONSELLS

A MA GERMANA

Are ja no ets cap criatura;
ja no ets la *nena*:
tens quinze anys: mira y procura
de seguir 'ls consells que 't dóna
ton germá: escolta una estona,
que val la pena.

No es qüestió d' aná á *voleyo*,
ni fer *porteta*,
ni aná á certs lloch de *recreyo*:
rés de ballar cada festa;
la que hi vá, no té requesta,
ni vá prou dreta.

Que no 't végin 'ls vehins
massa al defóra;
sempre á casa, sempre á dins:
com menos ningú 't veurá,
tothom mes bé 't mirarà,
noya, á tot' hora.

Encar' que siga de lley,
pagant mesada,
tot no ho fassis fé al servey:
Tú, fent de minyona, endressa,
per sé' una bona mestressa,
fés de criada.

Per tú la cuyna y la ayguera
son 'ls salons:
Sempre has de fer per manera
que 'ls coneguts y tractats
te trovin rentant 'ls plats.....
ventant fogóns.....

Vés á comprar dejornet;
fés lo pas llarch;
regateja bon xiquet:
No compris lleminaduras,
perqué aixó de las dolsuras
resulta amarch.

La cara no t' enfarinis
massa ni poch,
ni 't ríssis quan te pentinis:
Pensa sempre qu' es pitjor
l' está aprop del tocador,
que aprop del foch.

D' entonada y capritxosa
no 'n siguis pas:
no fassis la melindrosa,
ni 't mostris fingida ¿sents?.....

(Per are, prous consells tens:
¿Los seguirás?)

JOSEPH BARBANY.

RATLLAS HORISONTALS



—Y bé. ¿Que 'ns ensenya Agnés?
si aquí dintre no hi ha res.
—Vuy dir que 'l que 'm vulga á mí
á curúll d' or l' ha d' omplí.

En la Litografía Barcelonesa de Ribera y Estany, carrer de Sant Ramon, 5, (abans Sant Pau, 56) s' ha rebut del estranger además de lo confeccionat en sos estensos tallers, un gran sortit de felicitacions pròpias pera serenos, vigilants, escombriayres, dependents de cafés, perruquerías, fondas, etc. etc., á preus sumament baratíssims, que creyém han de cridar poderosament l' atenció general.

No equivocarse: Sant Ramón, 5.



Segons nos han enterat, los fabricants de xiuléts tractan d' elevar una exposició de gracias á D. Antón C. del Castell per la protecció, encara que indirecta, dispensada per dit senyor á tant decayguda indús-

tria; y á més tractan també de regalarni un, de bonas dimensions, pera en cas de que no 'n tinga.

No está mal; un bon xiulét may fa nosa.

¡Cóm cambian las épocas!

Fa sis anys que per molt menos los estudiants de Madrid 's varen veurer maltractats per lo célebre Villaverde. Avuy que l' han feta més grossa, ningú 'ls hi ha dit rés.

Y es que la diosa Jindama está en l' altar major dels conservadors.

Y saben qu' en Sagasta es á la sagristía que 's vesteix.

Ampliant un *suelto* del número anterior, devém fer constar que lo nostre colaborador D. Joseph Barbany, qu' es lo «verdader» PEPET DEL CARRIL, no es l' autor dels sonets *Després de Festas y Sonet* (qu' hem rebut pe 'l correu interior), publicats en LA TOMASA, baix lo mateix pseudónim.

Per aytal motiu proposávam la concessió de la «Creu cuberta» al tipo *enviador* dels mentats sonets, que necessita del nom dels altres pera donarse á coneixer.

¡Quanta barra!

No sembla sino que 'ls possibilistas han de rebrer lo poder de mans de 'n Sagasta.

Quin modo d' olorarli la retranga!

No, homes, no; primer que vostés, ha de passar 'n Pí y en Zorrilla y los carlins; y d' aquestos encare no se 'n veu cap.

¡Quina manera de somiar truytas!

Lo ex-general Boulanger ha felicitat á Mr. Lerenne per lo resultat del seu desafió ab Mr. Laguerre.

Ja ho crech, com á n' ell li van mitj estripar lo passatje dels macarróns...

Y aixó que lo contrincant no era *malitar*.

Sembla que lo *paper* Peral torna á pujar.

Aixó es totalment un joch de riscat.

Quina serietat la d' aquest govern.

Qu' hem de torná á aplaudir?

Los diaris de Róma venen fent molts elogis de la nostra compatriota donya Cárme Bonaplata de Bau, filla del nostre actor.

En l' *Aida*, la nova diva va alcansar una gran ovació.

La nostra enhorabona.

Remerciém á nostre amich lo escelent poeta don A. Bori y Fontestá l' envio del quadret *La Guerra* premiat en lo certámen de la Associació literaria de Girona y també per las *poesias premiadas* que ha dedicat al reputat Mestre en Gay saber don Francesch Ubach y Vinyeta.

La justa reputació de son autor premiat en varios certámens de Catalunya, fan son millor elogi.

Días passats en lo café escocés de Valencia hi hagué una aposta original entre varios jugadors de billar en la que hi hagué un *mestre* que deixá vensut al seu contrincant nada menos que ab 336 carambolas.

¡Quin taco deu tenir!

Sembla qu' es forma expedient als dos guardas d' ordre públich qu' es váren deixar desarmá per los estudiants de Madrid.

Es lo que 'ls faltava: després d' estomacats y desarmats, ara que 'ls processin.

No sembla sinó que durant la última setmana alguns hagen fet posta de qui matará mes gent.

Fins avuy casi be ha sortit á un assassinat diari.

Tants crims fan esparverá; la sort que casi tots aquets criminals no son de casa.

Alguns son de la terra de María Santíssima; altres de la pátria de las xufas, etc.

Lo que fan, que 'ns deixan lo mort aquí.

Llegim que en Múrcia un mestre d' estudi se trobá atacade cólera fulminant, quedant enrebanat lo mateix que un cadavre.

En lo moment que anava á ser trasportat al cementiri, dongué senyals de vida cridant que volía pá.

Bé... la fam ja es lo cólera dels mestres d' estudi.

Lo dilluns passat se reuniren los dóctores Robert y Mascarró junt ab altres concejals, acordant enviar á Berlin una comissió de metjes pera entendre en lo procediment que contra la tísis empleya lo doctor Koch.

Digne de aplauso es lo dit acort pus sempre será mes aprofitable lo gasto que ocasioni que lo dels *banquetes* y demés cerimónias en personatjes que no s' ho mereixen.

¿Entiendes, Fábio?.....

Lo públich amant de las bellas arts qu' acut á la Exposició Parés, admirá la setmana passada los quadros que tenia allí exposats lo célebre pintor senyor Marqués, no sabent qu' admirar més si la justesa del colorit ó lo perfect de la factura.

Lo retrato del nostre amich senyor Pedrell era una verdadera obra d' art que bastava per si sola, á dar nom al jove artista si no 'l tingués ja conseguit entre 'ls mellors de Espanya.

'S diu si lo senyor Riutort estrenará pera lo seu benefici un drama catalá del senyor Soler (Pitarra.)

Qué dirán los antichs actors de Romea?

A n' ells aquestas prerogativas no se 'ls concedian.

Ni se 'ls concedeixen per ara.

D' aixó se 'n diu; fer política d' atracció.

Ey! Si volen dir d' atracció...

Repichs

Lo dijous passat á cosa de las tres de la tarde passavam devant del local que serveix de diposit per los gossos que recullen per la ciutat los carretóns del Ajuntament.

Los crits horrorosos que llensavan los cans nos fèren preguntar á un transeunt lo motiu d' aquell escándol, á lo que 'ns contestá:—avuy es día de matansa.

A la vritat nos va fer mal, pus creyam qu' allí los pobres animalóns hi trovavan una mort relativament dolsa.

Ho passém á la Societat filantrópica Protectora d' Animals y de Plantas.

Y de passada, al senyor Coll y Pujol.

No fa molts días qu' un periódich va dedicar una oració fúnebre á un escriptor que ni corta ni pincha y are l' ofés li ha enviat treballs per a l' almanach.

'S veu que lo tal escriptor es fort de cuyro.

Val més aixís.

Diu un altre periódich setmanal que va apostrofá d' asqueroso á un tal S. Alsina y C., que al trasladar nosaltres la noticia, vam dar á compendrer qu' era lo senyor Simón Alsina y Clós.

No podém compendrer en qué ho várem dar á coneixer..

Ara, que nosaltres y tothom ho cregués y se seguís creyentho encara, ja es altra cosa.

Pero no n' hi ha poca de diferencia!

Y díguins, senyor periódich mal comprés, ¿si S. Alsina y C. no es lo escriptor esmentat, qui podrá ser?

Al que ho endivini (que molt dificilment ho veyém) se li regalará un paquet d' exemplars de cert drama que no 's pot vendre ni á cinch céntims al Encant.

Lo tramvia de vapor de Sant Andreu va fer á trossos una tartana qu' estava parada sobre los rails á l' entrada de Barcelona.

No sabém quin número li toca en las desgracias que ha fet aquest ditxòs tren económich.

Económich! pero no de sanch

'S parla de que 'n Martinez Campos formarà ministeri per la época de las eleccions.

¡Ay, quina pór!

Telegramas

C. de Cervelló 24.—3 matí.—Per questió de botifarra s' ha comés un crim.

Lo matador es un marit á qui la dona (l' assassinada) 'l feya aná á dormir ab un tall de botifarra al cos, per sopar.

Hi han cosas que 's bellugan, com la sanch de certa gent.

C. Vista Alegre 26.—No se sap si per causas idénticas, un altre marit ha mort á la dona.

Las mullers desde are fan mes bondat y aceptan resignadas tot lo que las hi dongan los marits.

S. Escaman.

Ciutat dels Comtes 26.—8 matí.—S' ha estat mes d' una hora sens qu' algun marit hagi degollat á la seva dona.

En lo cementiri del Oeste 's fan creus de tanta calma.

C. Lauria 26.—10 id.—Robos á las vuyt del vespre darrera Novetats, sobre 'l pont de fusta.

Petardos en lo mateix punt y si fa no fa á la mateixa hora.

C. Sant Pau 26.—11 nit.—Escándols sense municipals á las 10 del vespre cantó del Carrer de la Cadena.

!JA ESTÁ Á PUNT!

A últims de la pròxima setmana sortirà l'

Almanach de La Tomasa

pera 1891

Además d' una preciosa cuberta al cromo, hi anirán intercalats uns 100 grabats, originals dels primers dibuixants y pintors de nostra terra, contantse entre ells los malbaurats Viladomat, Padró y Gomez.

Lo text que contindrà mes de 100 planas, es degut als primers literatos y escriptors que conté nostra regió y sols valdrá l' ínfim preu de

¡DOS RALETS!

Fora bombo.

Veureho per creureho

NOTA.—Als senyors corresponsals que per tota la present setmana no hagin fet lo "pedido" se 'ls remeterá igual número d' exemplars que se 'ls remet de periódichs, notificantlos además que no s' admeterá devolució.

LA TOMASA
A LA POSTA



—¡Quina mòssal... Ja tens sort que fá temps que he perdut las ulleras.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Afirmació es la primera
y musical la segona;
lector, busca la Total
y veurás que 's nom de dona.
J. TROMPETA.

ENDEVINALLA

Me té LA TOMASA, Miramar,
Sarriá, Rusia y Madrid;
lector: per poguerho endevinar
me sembla que massa he dit.
M. EMULAP.

CONVERSA

—¡Vols venir Pep á brenar á Moncada?
—Sí, ¿pero tots dos sols?
—No... jo... tú... y després el que t'hi dit primer.

EMILIA LA CUNILLETS.

PROBLEMA

Descompondrer lo número 2178 en quatre cantitats que sumadas, restadas, multiplicadas y divididas per cinch números iguals, donguin el màx resultat.

TOMASITO.

LOGOGRIFO NUMERICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8—Moltas casas ne tenen.
- 1 7 3 4 2 6 8—Algunas fábricas ne fan.
- 1 5 6 4 7 8— » » »
- 4 5 3 2 8—A molts espantan.
- 1 2 3 4—Lo qu' es Madrid.
- 6 7 8—Part del cos humá.
- 8 5—Nota musical.
- 3—Consonant.
- 2 3—Mineral.
- 6 5 4—Quan es fosch.
- 3 5 4 7—Nom de dona.
- 1 7 6 4 5—Objecte de cuyna.
- 3 2 8 5 6 7—Nom de dona (dimin.)

E. RUTLLAT.

GEROGLIFICH

:::
+
JUNY
3
—
I
e e e e

J. CASADEVALL MULLERAS.

ANÁGRAMA

Lo marit de donya Tot
y en Peret de ca 'n Vidal
van aná 'l carrer de 'n Bot
á comprar una total.
CELESTINO TORRENS.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Logogrifo numérich.—*Filomena.*
Xarada-pèrdua.—*Ca-pi-ta-ni-a.*
Enigma.—*Te Cla.*

J u L i a.
J o A n a.
M a R i a.
B l A s a.

Anágrama.—*Maca-Cama.*

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSIRAT Y LITERARI
Preus de suscripció:

| | |
|--------------------------------|-----------|
| Espanya y Portugal, trimestre. | 1'50 ptas |
| Cuba y Puerto Rico id. | 2 " |
| Extranger id. | 2'50 " |

NOTA—Tota reclamació podrá dirigitse á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Ramón, n.º 5.
LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Ramón, 5.—Barña.